

Muinaskultuuri matkarada Muhu saarel

Eestlased on Läänemere ääres elanud üle viie tuhande aasta. Muhulased on oma saarel elanud üle kolme tuhande aasta. Meie muinaskultuur ulatub nendest aegadest kaugemale. Tollal sidus inimene oma hingeruumi looduse väega. Sel kombel oli tal hingetugi igal ajahetkel igas olukorras. See maailmatunnetus tähendas kooskõla maa-, metsa- ja merehaldjatega.

Maaema laseb maasikad kasvada ja igas maasikas on taas maa vägi. Maaema laseb kevadel lilledel õitseda ja sügisel porgandid valmida. Oleme maaema hoolealused.

Metsavana tunnetame metsa bioelektromagneetilise väljana. Euroopa metsarahvastele tähendab mets kodu, elatusallikat ja looduse väge ümber inimese hingeruumi. Iga puu ja põõsas saab olla meie tugiisik, sest kannab Metsavana väge.

Ahti vahendab mere tasakaalustavat väge, kalaõnne ja mereande. Ahti lahutab ja liidab meid vetevallaga Toonela surnuteriigist põhjakaares. Toonela jõgi (Linnu tee) avaneb hingedeajal (oktoober-detsember) põhja suunas, kus asub Toonela. Surnute hinged pääsevad siis koju ja tagasi.

Uku vahendab taevaväge. Temast leiame tuge oma püüdlustele ja unistustele. Andide toomiseks oli Uku vakk iga talu aidas. Ukule olid suunatud sooviriitused.

Meie esivanematel oli side looduse väega oluline igal ajahetkel. Tööd oli palju, kuid kunagi polnud kiiret, sest põhiline eluks vajalik hingetugi oli pidevalt olemas.

Loodusega hoiti sidet positiivse väeväljaga riituspaikades – hiies, raviloitsukivil, pühal allikal või mõnusa puu juures. Sellisesse paika tulles inimene teadis, et siinsete maahaldjatega on jaganud oma parimaid mõtteid ja leivapala tema pere ja hõimlased ning maahaldjad vastavad heldelt igaühele. Meiegi jätame sinna koos anniga oma parimad mõtted, et järgmised tulijad nendest röömu võiksid tunda. Riituspaik on koht, kus hoiaime oma hingejõudu, et vajadusel seda sealt leida.

Anniks võib olla mõni viljatera, leivapuru, hõbedakaabe või lonks joogipudelilt. Oluline ei ole anni suurus vaid mõtteline sisu. Meie esivanemate elutunnetus on hoiakuna talletatud meie alateadvuses.

Seitsme tee rist

Vanas Muhu traditsioonis ristuvad valdavalt kolm teed. Nelja tee rist on haruldane – hea käekäigu nimel saab seal tõrjuda kurja väge. Võib sooritada ka tõrjemaagilisi riitusi tervise parandamiseks.

Looduses on hea väeväljaga paiku ,mida armastavad metsloomad. Kui mööda metsloomaradu hakkavad liikuma inimesed, võib sündida seitsme tee rist. See on sobiv paik Metsavana (soomlastel Tapio, komidel Tenn) tervitamiseks. Kui läheme metsa jalutama, tuleme virgena tagasi – oleme midagi omandanud metsaisa väest, ehk metsa bioelektromagneetilisest väljast. Hea tahte märgiks peame Metsavanale tooma andi – mõne viljatera, leivapuru, hõbedakaabet... Linnud meid siis ei pelga, metsloomadel pole paanikat ja ise tunneme, et oleme vaimse sideme läbi Metsavana valdustesse vastu võetud.

Seitsme tee ristil võime veel tervitada äikesehoidjat Ukut (soomlastel ülijumal). Selleks peame kolm kord soovikivile koputama. Uku vahendab sooviriitusi. Me ei saa soovida midagi iseendale, sest sellise sooviga võiksime kedagi teist ahistada. Saame soovida ühele inimesele, oma perele, suuremale või väiksemale rühmale, oma rahvale või inimkonnale. Lähtutakse äratundmisest, et kui meie lähedased on õnnelikud, võime ka ise olla õnnelikud. Nii lihtne see ongi. Oma soovist ei tohi me rääkida, siis soovivägi väheneb. Koputatakse kivi teravamaga otsaga soovikivi lohku, põlve võiksime hoida soovikivi vastas, sest kivi on selle paiga väevälja vahendaja.

Meie esivanemate suhe loodusega oli isiklik ja teistest inimestest sõltumatu, see tähendas iseenda leidmist, oma hingeruumi ülesehitamist.

Lalli liukivi

Põhjarahval neenetsitel on liukivi, kuhu tulevad rasedad naised sadade kilomeetrite kauguselt, et Kivivana aitaks neil sünnitust kergendada. Kivilt alla liugudes jääb kivile inimese bioelektromagneetiline jälg ja see on side inimese ja loodusjõudude vahel. Kivilt liuguma tuleb ka mees kui soovib maja ehitada, kevadkülvil alustada või internetti huvitava artikli kirjutada. Kivivana toetab alateadvust ja õnnistab kõike seda, mida ise teeme ja loome.

Kivilt alla lastes peaksime kaks kätt asetama kivile, oma soovile keskendumise ja siis tõukama end liuguma. Kivivana on alati kodus, alati valmis meie püüdlusi toetama.

Eestis on mitmeid liukive, Muhus on Lalli liukivi ainuke.

Lehtmetsa moaljakiivi

Lehtmetsa hiieauk on pühapaik , kuhu inimene võis tulla oma mõtetes selgust saama, loodusjõududelt nõu küsima. Hiieaugu väeväli on tasakaalustav ja lõõgastav.

Siinse moaljakivi muudab eriliseks lohuservadel terendav haruldane punane samblik, mis ei ilmu igal aastal ja mida muhulased ei tea mujal olevat. Kivi juures tajume loodusjõudude valmisolekut inimese muresid leevendada, kui alateadvuses selleks valmis ollakse.

Möödunud sajand tõi moaljakiviriitusesse muudatusi. Haiget kohta muljuti väekandjatega kodus. Seejärel pesti haiget kehaosa riitusega väestatud vihmaveega ja väekandjad, nagu näiteks viljapead, süsi, sool ja hobuserauanaelad või hõbedakaabe valati koos veega kivi serva alla. Anumat, millega vesi toodi, ei tohtinud koju tagasi viia, sest siis oleks haiguse koju tagasi viinud. Hiiest ei tohi kaasa võtta maasikat, lilleõit, lehte, oksakest ega midagi muud. Hiiest ei saa mööduda andi andmata.

Tondikivi

Tondikivi on kurja väeväljaga paik, mis meie esivanemaid hoiatas halbade kavatsuste eest. Siin on nähtud mitmesuguseid nägemusi.

Vassili Hobustkoppel (1896-1978) on päikese loojangul siitkaudu lehmi koju ajades oma silmaga näinud, kuidas väike mustaverd mustas ülikonnas mees siin sõrmedega muru kraapis ja sädemed lendasid muru seest üle kivi. Üks Vahtraste küla mees on südaööl kogunud, kuidas kivi juures hobune täiest jõust tühja vankrit vedama hakkas. Peagi oli hobune valges vahus. Kui mees seljataha vaatas, nägi ta vankri päras musta kogu, kes enne Lõetsa oja ennast vankrilt maha veeretab, sest kurjad vaimud ei pääse üle vee. Seejärel sammus hobune kergel sammul edasi.

Tondikive võib rahvatraditsioonis seostada kristluse mõjustustega. Muinaskultuuris on hea ja halb teineteisega lahutamatu seotud ja alles üheskoos moodustavad nad terviku, avades sel kombel nähtuse sisu. Kristluses on jumal ja saatan vastandatud. Hea (jumal) ja halb (saatan) olid teineteisest lahutatud ja seetõttu vajas külamees tondi (saatana) mõistmiseks tema inimlikustamist. Talumees oskab vanapaganat üle kavaldada ja tunneb talle kaasa. Näiteks soovitanud puid lõhkuv külamees tondil käte soojendamiseks pista sõrmed pooleldi lõhutud puupaku vahele ja löönud siis kiilu vahelt välja.

Samas on saatan hilisemas eestlaste rahvatraditsioonis väga inimlik: "Ei kurat ole laita mees, tal hea ja helde süda sees".

Purjus külamehed on tondikivi juures hädas olnud, kui ohverdamiseks pole õlut ja viina jätkunud. Siia ei saa tulla musta südametunnistusega, sest siis võib kaotada hingerahu.

Pärase moaljakivi

Moaljakivi juures otsib inimene alateadvuslikku tuge haiguste võitmiseks, kasutades selleks tugeva väeväljaga paika. Kivi ise ei ole väekandja. Kivi on väe vahendaja.

Kui Eleea Hobuskoppel(1901-1991) uhatles 12 aastase tütrepoja Martini seisvast veest saadud löövet, puudutas ta poisi ihu väekandjatega, milleks olid viljapead, süsi, sool ja hobusekabjast väljatõmmatud naelad. Hobuse lakk ja kabjad on vägised ja hobuserauanaelad on selle väe vahendajaks. Riitus oli pikk. Perioodiliselt kordas vanaema taas ja taas „Maa-alused peigmehed võtke maapealsed neitsid (s.o. haige poisi lööve) vastu“. Seejärel pesi ta märgade sõrmedega sümboolselt poisi ihu. Võimalusel kasutati selleks kivilt kogutud kastevett. Sellise riitusega suutis vanaema poisi alateadvust sel määral mõjustada, et organism võitis ise haiguse.

Riituspaigast ei saa mööduda andi andmata.

Muinaskultuuri näitus Tihuse Hobuturismitalus

Muhumaal on 82 muinaskultuuriga seotud paika, neist 11 on esindatud Tihuse Hobuturismi Talu teemaja fotonäitusel.

Näitust valvab läänemeresoomlaste maailmatamm, mis hoiab taevalaotust. Vanade skandinaavlaste ilmapuu oli saarepuu Ygdrasil. Ka vanade germaanlaste ilmapuu oli saar. Euroopa metsarahvaste kultuuritunnetus pakub huvitavaid paralleele. Ilmapuu kannab ümber Põhjatähe pöörlevat taevalaotust: neli ilmakaart, neli aasta-aega, neli taevakaarti, neli põhilist loodusväge: Maaema ja maa-annid, Metsavana ja metsavägi kui hingetugi, Ahti ja vetevägi, Uku ja taevavägi.

Nii kannab ilmapuu taevalaotust ja inimese hingeruumi, sidet looduse vaimsuse ja kõlblusega.

Oma pühapaiku hoidsime saladuses, et 1227. aastal alanud võõramaised okupatsioonid ei saaks neid hävitada. Hoides kinni oma vanast elutunnetusest säilitasime oma identiteedi ja jäime püsima rahvana. Sellega hoidsime alles ereda killu aastatuhandepikkusest samalaadsest Euroopa metsarahvaste kultuurist.

SOOME TEKST

Muinaskulttuurin tutkimuspolku

Muhun saarella

Virossa

MUINAISKULTTUURIA ESITTELEVÄ REITTI

Virolaiset ovat eläneet Itämeren rannalla jo runsaan viiden tuhannen vuoden ajan. Muhulaiset ovat asuneet saarensa yli kolme tuhatta vuotta. Meidän muinaiskulttuurimme juuret ulottuvat vielä paljon kauemmas. Ihminen yhdisti silloin sieluntilansa luonnonvoimiin. Hän sai näin sieluntukea jokaisena hetkenä ja joka tilanteessa. Tämä maailmankatsomus tarkoitti hyviä suhteita maan-, metsän- ja merenhaltijoihin.

Maan äiti antaa mansikoiden kasvaa ja jokaisessa mansikassa on taas maan voimaa. Maan äiti antaa kukkien kukkia ja syksyllä hyvän porkkanasadon. Me olemme Maan äidin hellässä huomassa.

Metsän hengen koemme metsän biosähkömagneettisena kenttänä. Metsä tarkoittaa eurooppalaisille metsäkansoille kotia, elätyksen antajaa ja ihmisen sielun voimia ympäröiviä luonnonvoimia. Jokainen pu ja pensas voi olla tukihenkilömme, koska kantaa metsän voimia.

Ahti välittää meille meren tasapainoittavia voimia, kalastusonnea ja meren antimia. Ahti erottaa ja yhdistää meidät veden voimiin Tuonelan kuolleiden maailman pohjoispuolella. Tuonelajoki (Linnunrata) avautuu sielujen aikana (loka-joulukuussa) pohjoistaivaalla, jossa Tuonela on. Kuolleiden sielut pääsevät silloin palaamaan kotiinsa.

Uku välittää meillä taivaan voimia. Häneltä saamme tukea omiin pyrkimyksiin ja unelmiin. Ukun vakka oli uhrilahjoja varten jokaisen tilan aitassa. Ukuun kohdistetaan toivomusrittejä.

Meidän esivanhemmat pitivät yhteyttä luontoon jokaisena hetkenä ensiarvoisen tärkeänä. Töitä oli paljon, mutta koskaan ei ollut kiire, sillä elämän kannalta tärkein sieluntuki oli jatkuvasti olemassa. Yhteys luontoon oli jatkuvasti elävä ja sitä pidettiin yllä myönteistä voimaa heijastavissa riittipaikoissa – pyhässä lehdossa, hoitavien loitsujen lausumisen kivillä, pyhällä lähteellä tai jonkin hyvältä tuntuvan puun luona.

Tähän paikkaan tullut ihminen tiesi, että hänen perheensä ja läheisensä ovat jakaneet tämän paikan haltijoiden kanssa parhaita ajatuksiaan ja leipäänsä ja maan haltijat vastaavat anteliaasti jokaiselle pyytäjälle. Mekin jätämme sinne omat antimemme ja kauniit ajatuksemme, jotta seuraavat saapujat voisivat iloita niistä. Riittiaukio on paikka, jossa säilytämme sielunvoimaa ja käymme sitä hakemassa.

Antimena voi olla vaikka muutama jyvänen, leivänmurut, hopeakorusta raavittu hopeatomu tai kulaus juomapullosta. Tärkeä ei ole, mitä annetaan, vaan millä ajatuksilla. Meidän esivanhempien elämäkatsomus on asenteena tallentunut meidän alitajuntaan.

SEITSEMÄN TIEN RISTEYS

Vanhassa muhulaisessa perinteessä on risteäviä teitä yleensä kolme. Neljän tien risteymä on harvinainen. Se on kuitenkin paikka, jossa voi torjua pahan voimien vaikutusta ja varmistaa näin itselleen suotuisa elämänkulku. Voidaan suorittaa myös paha poistavia riittejä terveyden parantamiseen. Luonnosta löytyy hyvän säteilyn omaavia paikkoja, joista myös villieläimet pitävät. Jos villieläinten polkuja alkavat käyttää myös ihmiset, näin saattaa syntyä maaginen seitsemän tien risteys.

Se on sopiva paikka Metsavanan (suomalaisten Tapion, komien Tennin) tervehtimiseen. Se sijaitsee meillä kaikilla lännen suunnassa. Kun olemme käyneet metsässä kävelemässä, palaamme sieltä virkeinä – olemme saaneet osamme Tapion tarjoamista taikavoimista eli metsän biosähkömagneettisesta kentästä. Tapiolle on hyvän tahdon eleenä jätettävä lännen suunnalle antimia – muutaman viljanjyvän, leivänmurusia, hopeakorusta kaavittua hopeapölyä... Linnut eivät silloin pelästy meitä, villieläimet eivät pakene ja itse koemme, että meidät on hyväksytty Tapion valtakuntaan antimia.

Seitsemän tien risteyksessä voimme tervehtiä Ukko-ylijumalaa. Ukon tervehtimiseen on koputettava kolme kertaa toivomusten kiveen. Ukko välittää toivomusriittejä. Emme toivo mitään itsellemme, sillä sellainen toivomus saattaa olla jonkun toisen kannalta ahdistava. Voimme toivoa hyvää yhdelle ihmiselle, perheellemme, isommalle tai pienemmälle ryhmälle, kansallemme tai ihmiskunnalle. Lähdemme siitä, että jos läheisemme ovat onnellisia, me itsekkin olemme onnellisia. Näin yksinkertaista se on. Toivomusta ei saa lausua julki, muuten siihen kätkeytyvä voima vähenee. Kivin terävämmällä kärjelle koputetaan toivomusten kivin painanteeseen, polvi voisi ottaa toivomuskivestä tukea, sillä kivi on tämän paikan voimakentän välittäjä.

Meidän esivanhempien suhde luontoon oli hyvin yksityinen ja muista ihmisistä riippumaton, se tarkoitti itsensä etsimistä ja oman sielunmaiseman rakentamista.

LALLIN LIUKUKIVI

Pohjoisen nenetsi-kansalla on liukukivi, johon raskaana olevat naiset saapuvat satojen kilometrien päästä, josta kiven henki auttaisi helpottamaan synnytystä. Kiven päältä liukuessa jää kiveen ihmisestä biosähkömagneettinen jälki ja se luo yhteyden ihmisen ja luonnonvoimien väliin. Kiveltä tulee liukumaan myös mies tai nainen, joka haluaa rakentaa talon, aloittaa kevään kylvötyöt tai kirjoittaa kiinnostavan jutun. Kiven henki tulee ja siunaa kaiken sen, mitä itse teemme ja luomme.

Kiviltä liukuessa pitää kaksi kättä laittaa kiveen, keskittyä toivomukseensa ja sitten työnnettävä itselleen vauhtia liukuun. Kiven henki on aina paikalla, aina valmiina meidän pyrkimyksiä tukemaan.

Virossa on useita liukukiviä, Muhun Lalli liukukivi on saaren ainoa.

LEHTMETSAN MOALJAKIVI

Lehtmetsan lehto on pyhä paikka, jonne ihminen tuli ajatuksiaan selvittämään, luonnon voimilta neuvoja pyytämään. Pyhän lehdon voimakenttä on tasapainottava ja rentouttava.

Tästä moaljakivestä ('moaljat' tarkoittavat maahisia) tekee ainutlaatuisen painanteen reunamilla kasvava harvinainen punainen jäkälä, jota ei ole suinkaan joka vuonna ja jota muhulaiset eivät ole muualla havainneet. Tämän kiven luona aistimme luonnonvoimien valmiuden ihmisten huolien lievittämiseen, kun alitajunta on valmiina siihen.

Viime vuosisadalla tehtiin moaljakivi-riittiin monenlaisia muutoksia. Sairasta kohtaa painettiin voiman välittävillä esineillä kotona. Sairasta kohtaa pestiin sen jälkeen riitin avulla voimaa saaneella sadevedellä ja hoitavan voiman välittävät aineet tai esineet, mm. viljantähkät, hiili, suola ja hevosenkengän naulat tai hopeakorusta raavittu hopeatomu, valettiin veden mukana kiven reunan alle. Veden tuomiseen käytettyä astiaa ei saanut palauttaa kotiin, sillä sairaus olisi muuten kannettu kotiin takaisin. Lehdosta ei saa poimia mansikkaa, kukkaa, lehteä, oksaa tai mitään muuta. Lehdon ohi kulkiessa pitää aina jättää uhrilahja.

TONDIKIVI

Tondikivi eli haamukivi on pahan voimakentän omaava paikka, joka varoitti esi-isiamme pahoilta aikomuksilta.

Tässä on nähty monenlaisia näkemyksiä.

Vassili Hobustkoppel (1896-1978) oli poikasena auringonlaskun aikaan tätä kautta lehmiä kotiin paimentaessa omin silmin nähnyt, miten pieni tumma mustapukuinen miekkonen tässä sormin nurmea raapi ja kipinät lensivät nurmikosta kiven yli. Eräs Vahtraste-kylän mies oli keskiyön paikkeilla kokenut, miten hevonen alkoi kiven kohdalla yhtäkkiä vetää vankkureita kaikin voimin. Kun mies katsoi olkansa yli, hän huomasi vankkurien perällä tumman hahmon, joka ennen Lõetsan puroa liukui vankkurien perältä pois, koska pahat henget eivät pääse veden yli. Hevonen jatkoi sen jälkeen matkaa kevein askelin.

Tondikivin voi kansanperinteessä liittää myös ristinuskon vaikutuksiin. Hyvä ja paha on muinaiskulttuurissa erottamattomasti toisiin kiedottu ja ne muodostavat keskenään kokonaisuuden, joka avaa ilmiön sisällön. Ristinuskossa jumala ja paholainen ovat toinen toisensa vastapäitä. Kun hyvä (jumala) ja paha (paholainen) on erotettu toisistaan, kyläläisen piti paha sen ymmärtämiseen inhimillistä. Ihmiset osasivat kansantarinoissa toimia ovelammin kuin itse paholainen, jota neuvottiin laittamaan sormet niiden lämmittämiseen pöllin halkeamaan ja iskettiin sen jälkeen kiila välistä pois.

Paholainen on toisaalta virolaisessa uudemman ajan perinnetarinoissa hyvin inhimillinen hahmo: "Ei paholainen ole paha mies, sillä on antelias ja hyvä sydän rinnassaan".

Humalaiset kyläläiset ovat joutuneet haamukiven luona vaikeuksiin, jos uhrilahjaksi ei ole ollut olutta tai viinaa antaa. Tänne ei saa tulla, jos omantunto painaa, silloin saattaa menettää mielenrauhan.

PÄRASEN MOALJAKIVI

Ihminen tulee moaljakiven ('moaljat' tarkoittavat maahisia) eli maahisten kiven luo alitajuisesti sairauksien voittamiseen voimia hankkimaan, nämä kivet ovat aina tehokkaan voimakentän vaikutuspiirissä. Kivi välittää hoitavia voimia.

Kun Eleea Hobustkoppel (1901-1991) hoiti 12-vuotiaan tyttärenpoikansa Martinin seisovasta vedestä saamaansa ihottumaa, hän kosketteli pojan ihoa hoitovoimaa välittävillä esineillä, viljantähkillä, hiilellä, suolalla ja hevosen kaviosta vedetyillä nauloilla. Hevosen harjassa ja kaviossa on vahvoja voimia ja hevosen raudan naulat välittävät näitä voimia. Riitti kesti pitkään. Isoäiti toisti aina välillä yhä uudestaan ja uudestaan "Maanalaiset sulhasmiehet, ottakaa maanpäälliset morsiamet (eli sairaan pojan ihottuma) vastaan". Sen jälkeen hän pesi märillä sormilla symbolisesti pojan ihoa. Jos suinkin mahdollista, pesemiseen käytettiin kiveltä kerättyä kasteveettä. Isoäiti pystyi tällä riitillä vaikuttamaan pojan alitajuntaan siinä määrin, että keho voitti sairauden.

Riittipaikkaa ei voi ohittaa uhrilahjaa antamatta.

MUINAISKULTTUURIA ESITTELEVÄ NÄYTTELY TIHUSEN HEVOSMATKAILUTILALLA

Muhun saarella on 82 muinaiskulttuuriin liittyvää kohdetta, niistä 11 ovat esillä Tihusen hevოსmatkailutilan teetalon valokuvanäyttelyssä.

Näyttelyä vartioi itämerensuomalaisten maailmanpuu, tammi, joka pitelee taivaan kantta. Vanhassa pohjoismaisessa perinteessä oli maailmanpuuna saarni nimeltä Yggdrasil. Myös vanhojen germaanien maailmanpuu oli saarni. Euroopan metsäkansojen maailmankatsomuksessa on kiinnostavia samanlaisuuksia.

Maailmanpuu kantaa Pohjantähden ympärillä pyörivää taivaankantta: neljä ilmansuuntaa, neljän vuodenaikaa, neljä tärkeintä luonnonvoimaa: Maan äiti ja maan antimet, Tapio ja metsän voimat, joka antaa sieluntukea, Ahti ja vesistöt, Uku ja taivaan voimat.

Maailmanpuu kantaa näin taivaan kantta ja ihmisen sieluntilaa, kuvaa meidän yhteyttä luontoon ja moraaliin.

Pidimme pyhät paikkamme salaisina, jotta jo vuonna 1227 alkaneet vierasmaiset valloittajat eivät tuhoisia niitä. Pidimme kiinni vanhasta elämänskatsomuksesta ja säilytimme identiteettimme ja jäimme kansana pysymään. Säilytimme kirkkaan osuutemme vuosituhansia vanhasta eurooppalaisten metsäkansojen kulttuurista.

INGLISE TEKST

Ancient Culture Trail on the Island of Muhu in Estonia

ANCIENT CULTURE ROUTE

Estonians have lived on the shores of the Baltic Sea for over five thousand years.

The Muhu folk have been on their island for more than three thousand years. Our ancient culture, however, goes beyond those millennia. Back then every person linked their soul with the power of nature. That way he could rely on spiritual support at all times and in every situation. This perception of the world meant harmony with the spirits of the land, the forest and the sea.

Mother Earth lets strawberries grow and every berry in turn contains the power of the land. Mother Earth also lets the flowers bloom in spring and the carrots ripen in autumn. We are in the care of Mother Earth.

We perceive the Forest Father as the bioelectromagnetic field of the forest. For the peoples in the wooded European regions, the forest is home, a source of living and the power of nature embracing one's soul. Every tree and bush can be our counselor, for it carries the power of the Forest Father.

Ahti mediates the balancing power, fishing luck and bounty of the sea. Ahti separates and merges us with the realm of water to the north of Toonela, the realm of death. The River of Toonela (the Milky Way) opens during the time of spirits (October to December) towards the north where Toonela lies. The spirits of the dead can then get home and back.

Uku is the mediator of heavenly power. He gives support to our aspirations and dreams. Every farm had a grain bin for Uku in its granary for giving him offerings. Uku was also the target of the rites for granting wishes.

Our ancestors considered the link with nature's power important at all times. There was much to do, but never in a hurry, because the basic spiritual support needed in life was constantly there.

The link with nature was maintained at ritual sites that had positive power – in the grove, on the curative chant rock, at the sacred spring or by a pleasant tree.

Coming to this place, a person knew that his family and kin have shared their best thoughts and bread with the local earth spirits and the latter shall respond generously in kind. We too leave our best thoughts along with our offering at these places so that the next visitors could enjoy them. A ritual site is a place where we keep our reserves of spiritual strength that we could lean on in times of need.

An offering can be a few grains or bread crumbs, a shaving of silver or a sip from the drinking bottle. It's not the size of the offering, but the thought that counts.

The perception of life of our ancestors has been stored in our subconsciousness as our worldview.

THE CROSSING OF SEVEN ROADS

In the old Muhu tradition a crossroads is formed predominantly by three roads. It is rare to find a four-road crossing. Evil power can be dispelled in such places for ensuring good future. One can also perform rites of abjuration magic to improve health. Nature has areas of good power that are loved by animals. When humans start traversing animal paths, the magical crossing of seven roads might come into existence.

This is a suitable place for greeting the Forest Father (Tapio for the Finns, Tenn for the Komi people). For all of us, he is located to the west. When we go to a walk in the woods, we come back refreshed – we have acquired something of the Forest Father's power, i.e. the bioelectromagnetic field of the forest. As a sign of good will, we need to make an offering to the Forest Father – a few grains or breadcrumbs, a couple of shavings of silver. Then birds will not shun us, animals feel no panic and we sense that we have been allowed onto the lands of the Forest Father.

A crossing of seven roads is also a good place to greet the lighting master Uku (a supreme deity for the Finns). For this, we need to knock thrice on the wishing rock. Uku mediates wishing rites. We must never wish something for ourselves, because such a request might harass someone else. We can wish something for a person, our family, a bigger or smaller group, our people or the humanity. The understanding is that if our loved ones are happy, we can be happy. It's as easy as that. One must not disclose one's wish or the magic decreases. In order to make a wish, one must knock in the hollow of the wishing rock with a stone, keeping our knee against the wishing rock because that is the mediator of power in this place.

Our ancestors had a personal relationship with nature that was independent of other humans; it meant finding oneself, building one's spiritual space.

LALLI SLIDE ROCK

The northern people called the Nenets have a slide rock where pregnant women come from hundreds of kilometers away so that the Rock Father could help them alleviate childbirth.

Sliding down the rock leaves the person's bioelectromagnetic print and that is the link between the forces of nature and the human.

A man or a woman who wants to build a house, start sowing spring seeds or write an interesting Internet article should also come and slide off the rock. The Rock Father supports and blesses everything we do and create.

When sliding down the rock, we should place both arms on it, focus on our wish and then push ourselves down the slide. The Rock Father is always there and always ready to support our aspirations.

Estonia has several slide rocks, but the Lalli slide rock is the only one in Muhu.

LEHTMETSA RASH ROCK

The Lehtmetsa grove pit is a sacred place where one could come to get a clear understanding or to ask for advice from natural forces. The grove pit's power balances and relaxes the visitor.

The local rash rock is made special by the rare red moss that grows on the pit edges and does not appear every year; the Muhu people have not seen it grow anywhere else. Reaching the rock, we sense the natural forces' readiness to alleviate one's troubles if one is subconsciously ready for this.

Last century the rash rock rite changed. The afflicted place was massaged with powerful items at home. Then the afflicted body part was washed with rain water fortified with a rite; objects of power like ears of grain, coal, salt and horseshoe nails or silver shavings were then poured under the rock along with the wash water. The vessel used for bringing the water was not be taken back home, otherwise the illness would return home too. No wild strawberry, flower, leaf, branch or anything else could be taken from the grove. One cannot pass by a grove without making an offering.

GHOST ROCK

The Ghost Rock is a place of evil power that warned our ancestors of bad intentions.

Several visions have been seen here.

When Vassili Hobuskoppel (1896-1978) led the cows back home during sunset as a boy, he saw with his own eyes how a small, swarthy man in a black suit scraped grass there with his fingers and sparks flew from the grass over the rock. One man from the village of Vahtraste saw during one midnight how a horse started dragging an empty wagon from the rock at full speed. Soon the horse was covered in white foam. When the man looked back, he saw a black shape at the back of the wagon and this shape rolled himself off before the Lõetsa Creek, because evil spirits cannot cross water. Then the horse continued on with a light step.

Ghost rocks can be associated with Christian influences in the folk tradition. In the ancient local culture, good and evil are inextricably related to each other and can only form a whole together, revealing the nature of a phenomenon. In Christianity, God and the Devil are in opposition. When good (God) and evil (the Devil) were separated from each other, the locals needed personification to understand the haunting (the Devil). In the folk tales, the peasant outwits the Old Devil by recommending that he warm his hands by placing his fingers in a half-split log and then removes the wedge keeping the split open.

However, in the later Estonian folk tradition, the Devil is very much humane: „The Devil is no man too tart, he has a kind and gentle heart“.

Drunken villagers have run into trouble by the Ghost Rock if they do not have enough ale and vodka for an offering. One cannot come here with a black conscience; otherwise one might lose the peace of mind.

PÄRASE RASH ROCK

At the rash rock, a person will subconsciously seek support for defeating illnesses, using a site with strong power. The rock itself does not carry power. It is the mediator of power.

When Eleea Hobustkoppel (1901-1991) was curing a rash her 12-year old daughter's child Martin had gotten from stale water, she touched his flesh with objects of power: ears of grain, coal, salt and nails taken from a horse hoof. The horse's mane and hoof have power and horseshoe nails are the mediators of the power. The rite was long. Grandmother repeated over and over again: „Underworld grooms, take the overworld virgins (i.e. the sick boy's rash)“. Then she symbolically washed his body with wet fingers. If possible, dew from the rock was used. With this rite, grandmother was able to affect the boy's subconsciousness to such an extent that the organism was able to defeat the illness.

One cannot pass by a ritual site without making an offering.

ANCIENT CULTURE EXHIBITION AT THE TIHUSE EQUINE TOURISM FARM

The Island of Muhu has 82 sites related to ancient culture, 11 of them are represented in the photo exhibition in the tea house of Tihuse Equine Tourism Farm.

The exhibition is guarded by the World Oak of the Baltic Sea Finns that keeps up the firmament. The world tree of the ancient Scandinavians was the ash tree Yggdrasil. The ancient Germans also had a world tree, an ash. The cultural perception of Europe's forest peoples offers interesting parallels.

The World Oak carries four skies revolving around Polaris: the four compass directions, the four seasons, the four maps of heaven, the four major forces of nature – Mother Earth and her bounty of the land, the Forest Father and the forest power as spiritual support, Ahti and the power of the sea, and Uku and the power of the heaven.

Thus the world tree carries the firmament and the person's spiritual space, the link with nature and decency.

We kept our sacred sites secret so that the foreign occupation regimes that started back in the year 1227 would not destroy them. By remaining attached to our ancient perception of life, we preserved our identity and remained whole as a people. This is how we preserved a bright sliver of the culture similar to that of peoples in the wooded parts of Europe and this has lasted for millennia.